

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

*Geef aan de wereld vrede, Heer,
in deze donkere tijden:
de groten slaan de kleinen neer
en honen en bestrijden
wie uw vrederijk belijden.*

We begonnen deze dienst met het zingen van lied 1012 uit het Nieuwe Liedboek. ‘Geef aan de wereld vrede, Heer’ is een strijdvaardig en indringend gebed om vrede, dat geschreven werd door Ad den Besten en op melodie werd gezet van het bekende Lutherlied ‘Verleih uns frieden gnädiglich’.

Maarten Luther zou het tweede vers ongetwijfeld hebben beaamd: ‘Zie, koning Jezus, hoe zij staan gewapend tot de tanden’. Want de Reformatie, de traditie waarop onze beiden kerken staan, is een zwaarbevochten strijd geweest. Al vanaf 1518 braken er in Duitsland opstanden uit die gericht waren tegen de overheid, grondbezitters en de adel. Aangezwengeld door predikers die opriepen om de wapens op te nemen, liepen deze opstanden uit op de Duitse Boerenoorlog: een ongekend gewelddadig conflict, dat plunderingen, moord en brandstichting met zich meebracht en de mensen werkelijk versteld deed staan. Vanaf het begin was Luther bang geweest voor anarchie en probeerde hij het geweld te stoppen. In pamfletten maande hij de opstandelingen aan om de wapens neer te leggen. Staak deze strijd, schreef hij en besef toch, dat geen ander dan God zelf, voor ons kan strijden!

Het ‘verleih uns frieden gnädiglich’ is een autobiografisch lied. Machteloos moest Luther toezien hoe het bloedvergieten doorging. En dat staat niet ver van ons af. Waar vinden mensen nog hoop te midden van alle puinhopen? Hoe blijf je geloven in vrede, wanneer de wereld om je heen in brand staat? Bijna nergens in de Bijbel komt het verlangen naar hemelse vrede sterker tot uitdrukking dan in het Bijbelboek Openbaring. Het laatste boek van de Bijbel wordt nogal eens overgeslagen omdat de visioenen van Johannes te vreemd en te moeilijk zouden zijn. Maar in haar kern is Openbaring een troostboek. Het boek Openbaring is in de eerste plaats gericht tot de christelijke gemeenschappen in klein-Azië, die met hevige vervolgingen te maken kregen tijdens het rijk van keizer Domitianus. Deze Romeinse heerser was ongekend wreed, en liet zichzelf als godheid vereren. Wie zich daartegen verzette, werd onherroepelijk de dood ingesleurd.

Op het eiland Patmos, waar Johannes gevangen wordt gehouden, ontvangt hij visioenen die hem door God zelf worden ingegeven. Johannes ziet de weeën van de tijd en het naderend oordeel over goeden en over kwaden. Maar dwars door al die donkerte heen is er die belofte van de Heer, sterker dan alle dood. Het Lam van God heeft de wereld al lang overwonnen.

Wanneer Johannes zijn visioenen opschrijft, ligt Jeruzalem opnieuw in puin. De christenen in klein-Azië moeten stand zien te houden in een wereld die vol is van duisternis en de aarde die dreunt van het geweld. Maar in die verloren en gebroken wereld waar de strijd nog woedt, ziet Johannes een glimp van de nieuwe wereld die komen gaat. Een stad waar vrede is en ieder mens tot zijn recht zal komen... een wereld

waar geen kind nog sterft. Hoe zal het zijn, het leven voorbij de dood? Hoe geef je woorden aan wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord, aan wat in geen mensenhart is opgekomen?

Johannes zegt het met beelden van licht en goud, van schittering en glans. Visioenen die ons een glimp laten zien van een nieuwe wereld voorbij de verwoesting en de vertrapping van alles dat goed is. Uit de zee vandaan had Johannes het beest zien opkomen, in al zijn monsterlijkheid. Een dreigend beeld, waarmee Johannes woorden geeft aan het kwaad, aan de macht van Gods tegenstander. Maar nu schrijft Johannes dat de dood er niet meer zal zijn. 'Er is geen pijn, geen rouw, geen jammerklacht'. Wat eerst was is voorbijgegaan. De machten van het kwaad zijn voorgoed overwonnen. En Johannes ziet een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Een totale herschepping van de wereld zoals wie die kennen. God, die aan het begin staat van de wereld, staat ook aan het einde. En ook dan laat Hij zijn schepping niet los. 'Zie, ik maak alle dingen nieuw' (Op 21:5). Uit het duister vandaan, lichten de hemel en de aarde op, zoals God die bedoeld heeft, zonder doodszeel.

Voor de christenen in klein-Azië zijn dit troostende woorden, waar ze zich aan vast kunnen houden. Zo vinden zij de moed en de kracht om te dragen wat ze nu nog moeten dragen. Het oordeel dat God, en alleen Hij, zal uitspreken aan het einde van de dingen, gaat over rechtvaardigheid. God zal niet alleen rechtspreken over de wrede heersers die hen nu zo onderdrukken. Nee, God gaat zelf de strijd aan met de machten van het kwaad, en zal alles dat vloekt met zijn Naam uitbannen. Het wordt weer zoals het was, zoals in het begin: een schepping zonder zonde, zonder kwaad.

Vanaf vers 9 worden we meegenomen naar een nieuw visioen. Johannes wordt door een engel meegenomen naar een hoge berg. En wat hij dan ziet brengt hem in vervoering. Het licht dat Johannes ziet kenmerkt zich door zo'n ontzagwekkende schoonheid, dat woorden tekortschieten. Nooit eerder kwam de glorie en het koningschap van de Heer zo voelbaar dichtbij. 'Bij God vandaan', zo lezen we in vers 10, als de dauw die de aarde weer vruchtbaar maakt – zo daalt Jeruzalem uit de hoge hemel neer.

Wie Openbaring leest moet ook aandacht hebben voor getallen en voor de vele subtiële verwijzingen naar de Oudtestamentische tempelteksten. Meermaals klinkt hier het getal 12. In de stadsmuur ziet Johannes 12 poorten waarop de namen geschreven staan van de 12 stammen van Israël. En de stadsmuur zelf heeft 12 fundamenten, 12 grondstenen, waarop de twaalf namen staan van de apostelen (vv. 12-14). Het nieuwe Jeruzalem is beeld van een nieuwe gemeenschap met God die gebouwd is op het oude en het nieuwe verbond.

In Openbaring 21 krijgen wij daarvan een glimp te zien, een hemels doorkijkje van de Godsstad zoals de Eeuwige haar bedoeld heeft: een hoog heilige stad. In vers 16 lezen we dat de stad de vorm heeft van een kubus en wel 12.000 stadiën groot is, zowel in de lengte, de breedte als de hoogte. Twaalfduizend stadiën: dat is ongeveer 2300 kilometer. Een stad zo onvoorstelbaar groot dat er ruimte is voor alle volken. Die kubusvorm doet ook denken aan het heilige der heilige in de tempel van Salomo, dat van binnen met bladgoud was bekleed (vgl. 1 Kon 6:20). De straten van de stad zijn dan ook van zuiver goud, die blinken en fonkelen.

Vanaf vers 19 laat Johannes onze blik vallen op de fundamenten, de grondstenen. De meest prachtige edelstenen komen voorbij: jaspis en lazuursteen, smaragd en aquamarijn, turkoois en amethyst. De 12 edelstenen die Johannes hier noemt verwijzen vermoedelijk naar de diamanten op het vierkante borstschild dat de hogepriester droeg wanneer hij het zoenoffer bracht in het heilige der heilige. Dit nieuwe Jeruzalem is beeld van een volmaakte gemeenschap, waar alles verzoend is. Wij kunnen er een leven lang mee blijven worstelen: met datgene dat ons is aangedaan. Met de gebrokenheid in onszelf om wat verkeerd liep in ons leven, om datgene dat wij niet meer kunnen herstellen of heel kunnen maken.

Maar stel je nu eens voor: dat de onmacht en de boosheid om wat er nu nog gebeurt aan vreselijk onrecht er niet meer zal zijn. Dat er geen schuld meer is, geen jaloezie of haat, geen scheve ogen. Een plaats waar mensen in volkomen vrede leven met elkaar door Jezus het Lam, de Hogepriester die het volmaakte en meest kostbare offer bracht, die zijn leven gaf en deze stad op zijn hart gebonden heeft.

Het is opvallend dat er in het visioen van Johannes geen tempel meer is, zoals wij die kennen. Nee, de tempel die Johannes ziet zijn God zelf en het Lam. In het nieuwe Jeruzalem brandt Gods eeuwig licht; het licht van de zon en maan zijn niet meer nodig, want de luister van de Heer verlicht de stad. Nooit meer wordt het nacht. Alles is er transparant geworden en helder als glas, zodat Gods licht erdoorheen schijnt. De pure goedheid van Christus doordringt de Godsstad tot in de verste hoeken.

En wat is het contrast met het aardse Jeruzalem groot, dat nu nog tot de tanden bewapend moet worden. Er is ruimte voor alle volken, alle mensen die in de boekrol staan. Wat verwerpelijk is kan er niet meer bestaan. Er zijn geen leugens meer, geen haat of jaloezie. Enkel nog vrede, die oplicht tussen mensen. Vrede die uitgaat van de Schepper en het Lam. Daar woont God onder de mensen, daar heeft Hij zijn tent opgeslagen. Er is niets meer dat de mensen nog scheidt van hun God. Zo lief heeft God de wereld gehad: dat Hij al onze tranen zal afwissen. Zozeer is Hij met ons bewogen. Dat er geen pijn meer zal zijn, geen verdriet, geen moeite meer. Maar enkel nog rust en vrede en eindeloos, onscheidbaar licht.

Wij mogen de hoop koesteren dat ons leven daarop uitloopt. Dat de dood slechts een overgang is naar eindelijk eeuwig licht. Dat is wat Johannes aan de zeven gemeenten in klein-Azië wil zeggen. En dat is ook wat Johannes aan ons wil zeggen in ons eigen verdriet en onze eigen worstelingen. Mensenkind: het is al volbracht. Deze wereld gaat voorbij want het Lam van God heeft de dood overwonnen.

In 1933 sprak de Italiaanse denker Antonio Gramsci deze woorden uit: *'De oude wereld sterft, en de nieuwe wereld worstelt om geboren te worden: nu is de tijd van monsters'*.

Het zijn rake woorden. Deze wereld gaat door pijnscheuten heen. We zijn op weg naar een nieuwe wereld, al pelgrims naar het nieuwe Jeruzalem. Maar wij worden nu nog geconfronteerd met onvoorstelbaar leed. We kennen de monsters van onze tijd. De totalitaire regimes, de terreurgroepen die het leven van onschuldige mensen tot een ware hel maken, de humanitaire rampen: de één bekend, de ander ongezien en onbemind.

Langzaam maar zeker ontluikt er in deze wereld een verlangen naar rechtvaardigheid en heelheid, naar het einde van de strijd. Maar de vrede waar de Bijbel over spreekt, gaat

dieper dan het neerleggen van de wapens. De vrede van Christus is een vrede die levens verandert. Er zijn overal conflicten klein en groot, ook in onze eigen levens. En steeds zullen we tegen mensen aanlopen die niet de vrede op het oog hebben, maar de verdeeldheid, de strijd. De pelgrimspsalmen zuchten ervan:

Te lang heeft mijn ziel gewoond bij hen die vrede haten.

Ik ben vreedzaam, maar als ik spreek voeren zij oorlog.

Ps 120:6-7

Het kan je gebeuren dat je zulke mensen tegenkomt. Op je werk bijvoorbeeld, op school of op de voetbalvereniging. In deze wereld zijn wij geroepen om als pelgrims op weg te gaan naar Gods nieuwe wereld, die nu nog zo ver weg lijkt. Bij pelgrims hoort ten diepste dat zij verlangen naar vrede, dat zij in de voetsporen van Christus gaan. Van Hem lezen we keer op keer hoe diep bewogen Hij was om het leed van mensen. Ook in zijn diepste lijden, bad Hij nog voor de mensen die Hem vervolgden, was Hij gericht op verzoening. Keer de blik in de eerste plaats naar binnen toe, want dat zal je werkelijk bevrijden. Hoe kan ik meer en meer op Hem lijken? Wij mensen kunnen deze wereld met haar gebrokenheid en strijd niet veranderen. Het is wijsheid om in te zien wat boven onze macht uitgaat, om te beseffen dat we soms ook machteloos zijn. En toch betekent dat niet, dat je niets doet. Ook Jezus ging zijn weg in afhankelijkheid van God, en vertrouwde in alles op Vader.

Vandaag spreekt Hij ook tot onze harten: om op Hem te lijken, om verdriet te hebben met wie verdriet heeft, om ons brood te delen met wie niets heeft, om vrede te stichten door woorden van mededogen en verzoening te spreken, om onophoudelijk te bidden voor mensen die nu nog lijden. Door samen met de andere kerken in Zierikzee een lichtend teken te zijn: Dat het bestaat, dat het kan: een gemeenschap van mensen die ondanks hun verschillen vrede vinden in Christus. Zo zijn wij samen op weg naar Gods nieuwe stad. Er zal een nieuwe hemel en een nieuwe aarde komen, waar geen verdriet meer zal zijn of pijn. Het Lam van God heeft alles al volbracht, het pleit beslecht, de strijd gestreden. Hij is de Alpha en de Omega, begin en einde van alles dat er is. En Hij maakt alles nieuw.

Geprezen zij God! Halleluja!